

Møldalgård - ved Ansager

Hedehøgen – den smukkeste kærhøg?

Hedehøgen kaldes den smukkeste og mest elegante af de 4 arter af kærhøge. Nogle kalder hedehøgen for enghøg, hvilket den også kaldes i både Sverige og Tyskland. I Holland har den et mindre charmerende navn, nemlig: "Grå Kyllingetyv". I dag findes 35-50 hedehøgepar i Danmark og de findes næsten udelukkende i marsken og enkelte i hedemoseerne i Nord- og Midtjylland. For 30 år siden var den vidt udbredt også i Midtjylland, dengang var der alene 3-400 par i Jylland. Et af målene med Møldalgård er at genskabe levede mulighederne ved Grindsted å for en af de smukkeste kærhøge, ved omdannelse af agerland til udyrkede, næringsfattige enge og hedemoseer. Hedehøgen er rødlistet som "Sårbar".

Hedehøgen yngler altid hvor der er minimum 40 cm. høj vegetation. Endvidere skal jordbunden være tør – fuglen er begyndt at yngle i vintersædmarker i marsken. "Projekt Hedehøg" har til formål at beskytte den spinkle danske bestand og projektet løber i årene 2004-2008.

Natureffekt

Projektet øger den biologiske mangfoldighed i særlig høj grad på grund af oprindelig og stor variation. Projektet er ikke opbygget over, men begunstiger i særlig grad kendte "rødlistede" arter som hedehøg, tinksmed og odder. Desuden genskabes truede naturtyper som enge og overdrev. Projektets drift optimeres på naturlige biosystemer fra fortiden, dvs. efterligning af de store græsæderes færden og en del naturlig forfald i skovsystemerne.

Miljøeffekt

Projektet fjerner flere tons kvælstof pr. år.
Projektet reducerer fosforbelastningen p.g.a. sødannelserne.
Projektet reducerer okkerudledningen p.g.a. vandstandshævningen.
Projektet bidrager til bedre vandløbskvalitet i Vardeåsystemet.
Projektet genskaber de hydrologiske forhold inden afvandingen.
Projektet bidrager til langsigtet CO2 binding gennem skovopbygning.
Projektet er opbygget som naturskove ud fra pollenanalyser/plantesamfundslister.
Enge og overdrev baseres på naturlig fremspiret vegetation.

Møldalgård som naturejendom

Vi er i Vestjylland på den flade hedeslette. Mod nord og vest skærer Grindsted Å sig ned i terrænet og et mindre engdrag løber i den sydlige del af ejendommen ned mod åen. På nogle af de tidligere tørre og fattige hedearaler er der etableret nåletræsplantager og helt mod øst er den tidligere hedemose i dag bevokset med selvsået birkeskov. En del dræn kommer fra markerne fra øst og løber ned gennem Grindsted Ådal, for at ende ude i åen. Alle disse vandløb er rørlagte. Når vi lukker for disse dræn opstår der både permanente søer og temporære søer. Ådalens skrænter gøres våde og giver plads til sjældne plantesamfund med gøgeurt, engblomme, vibefedt og andre blomster som ynder trykvand. Omkring disse vådområder genopstår fugtige enge/hedemoseer, hvor de tidligere vadefugle fra hedemiljøerne som storspove og tinksmeden kan indfinde sig sammen med hedehøgen og lidt optimistisk måske også mosehornuglen. På store dele af landbrugsarealerne etableres nye skove - ikke plantager - men løvskove, som vore skove ville se ud hvis naturen selv skulle etablere sig over lange åremål. Og ikke massivt - men som de så ud, hvis de store græsædere stadigvæk fandtes her. En mosaik mellem skove, skovsavanner og sletter med vådområder ind imellem. Møldalgård omdannes til skovejendom uden bopælspligt ved at ophæve landbrugspligten. Fyldt med dejlige naturoplevelser og masser af liv.

Tinksmed – også i hedemoseerne

I 1971 cyklede jeg som stor knægt rundt i hele sydvestjylland til alle hedemoseer og optalte ynglende tinksmede. Der var næsten 1-2 par i hver eneste mose. I dag er der 1 par tilbage i hele området. (Brian, naturkonsulent). Tinksmeden er rødlistet som "Akut truet" Det bedste jeg kunne tænke mig var at genskabe nogle af hedemoseerne og få tinksmeden, regnspoven, hjejlen, hedehøgen, mosehornuglen og (urfuglen skal vi nok droppe) tilbage. På landsplan er der 60-70 par tinksmede tilbage og heraf findes de fleste i Hanstedreservatet i Thy. Der er i flere steder i Thy og Sønderjylland gennemført positiv naturpleje, med vandstandshævning og rydning af trævegetation, som har ført til en fremgang for tinksmedene

Økonomi

Det samlede markareal udgør i dag ca. 42 ha. Resten er i dag skove, hegn, veje mm.

Projektet omfatter alle udgifter fra projektering til aflevering af færdigt projekt incl. vedligehold i 3 år.

Samlet projektprijs efter fradrag af støtte: 147.000 kr.

Indtægt ved bytte af betalingsrettigheder: 105.000 kr.

Samlet anlægsinvestering: 42.000 kr.

Løbende arealindtægt fremover: 128.000 kr. pr. år.

Udgifterne er fradragsberettigede og indtægterne er skattepligtige.

Efter

Storspove – hedens fløjte vade fugl

Hvem har ikke hørt den store regnspove fløjte – hvis ikke, så er du gået glip af noget! Denne store vadefugl findes i på åbne lyng- og klitheder, større åbne hedemoseer, samt på større udyrkede græsarealer. Den tåler i højere grad end de øvrige hedefugle, høj vegetation og kan til en vis grad, klare tilgroning af hedemoseerne. Storspoven findes i større antal på Læsø, Fanø, Rømø samt Borris Hede, og endvidere findes den stadigvæk i området omkring Ansager. I alt er der omkring 250 -300 ynglepar tilbage i Danmark.

Odderen – og Varde Å systemet

Et af de steder hvor Odderen findes er i Vardeåsystemet. Grindsted Å er et tilløb til Varde Å. Grænsende helt op til Møldalgård, ligger et stort område, som er udpeget som habitatområde med odderen som udpegningsart. Odderen er også rødlistet. Vi vil være med! Vi får odderen til, at leve og bo på Møldalgård. Vi skaber de rigtige forhold til den. Både langs Grindsted Å og oppe ved søerne skal odderen kunne leve. Vi vil sørge for rent vand og masser af muligheder for føde og ynglemuligheder.

